

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 644/2022
06.10.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца „ЈЕДИНСТВО ГАЈДОБРА“ ДОО Гајдобра, Јована Дучића 6, кога у ревизијском поступку заступа адвокат Наташа В. Тифуновић из ..., против туженог АА из ..., ..., кога заступа адвокат Илија Поповић из ..., решавајући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1532/21 од 22.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 06.10.2022. године, донео је следеће

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуде Привредног апелационог суда Пж 1532/21 од 22.12.2021. године и пресуда Привредног суда у Новом Саду П 439/20 од 16.09.2020. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење

Образложење

Пресудом Привредног суда у Новом Саду П 439/20 од 16.09.2020. године, ставом I изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништав Уговор о купопродаји, закључен дана 16.10.2009. године између тужиоца АД „ЈЕДИНСТВО ГАЈДОБРА“ и туженог АА из ..., оверен пред Општинским судом у Новом Саду – Одељење у Бачком Петровцу под бројем Ов. 13664/2009 од 16.09.2009. године. Ставом II изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 1.041.000,00 динара, у року од 8 дана под претњом извршења.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1532/21 од 22.12.2021. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и пресуда Привредног суда у Новом Саду П 439/20 од 16.09.2020. године, потврђена у целисти.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1532/21 од 22.12.2021. године, тужилац пеко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда парничног поступка.

Одговор на ревизију није поднет.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408 Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ 72/11...18/20) и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане одлуке нису учињене битне повреде одредаба из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на које ревизијски суд пази по службеној дужности, нити битне повреде из става 1. овог члана за које ревидент тврди да су учињене у другостепеном поступку, али је погрешно примењено материјално право, што има за последицу да чињенично стање није утврђено на правилан начин.

Према стању у списима предмета, између тужиоца као продавца и туженог као купца, дана 16.10.2009. године, закључен је Уговор о продаји непокретности – грађевинских објеката изграђених на парцели бр. 93, уписане у ЛН ... КО ..., и то: бетонски силос од 6.000 Т, на копији плана РГЗ – Служба за катастар непокретности ... од 20.03.2008. године, означен бројевима 28, 29, 30, 31, 32, 33 и 34, књиговодствене вредности 14.179.155,59 динара; метални силос од 10.000 Т, чији су делови ћелије на копији плана означени под бројевима 17 до 26, књиговодствене вредности 6.950.567,66 динара; магацин – пекара на копији плана означен под бројем 8, књиговодствене вредности 914.710,00 динара; магацин на копији плана означен под бројем 6, тржишне вредности на износ од 220.416,00 динара и грађевинског земљишта књиговодствене вредности у вредности од 8.006.262,00 динара, укупно 30.271.111,25 динара или 9,9951 % од укупне вредности капитала продавца. У одредби члана 2. Уговора, уговорне стране су констатовале да је купац купопродајну цену исплатио путем готовинских новчаних позајмица у целости, а чланом 3. да купац ступа у посед непокретности даном потписивања и овере потписа на уговору, о чему ће се сачинити посебан комисијски записник, а у вези са затеченом другом робом која се налази у тим непокретностима. Уговор је оверен пред Општинским судом у Новом Саду – Одељење у Бачком Петровцу под бројем Ов. 13664/2009 од 16.09.2009. године.

Из списка предмета произлази да је Агенција за приватизацију са ББ, као представником конзорцијума по Уговору о конзорцијуму од 17.05.2007. године и Анекса од 22.05.2007. године, дана 01.06.2007. године закључила Уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције, којом приликом је продато конзорцијуму 70 % друштвеног капитала субјекта приватизације ДП „ЈЕДИНСТВО“ Гајдобра, а 30 % износа друштвеног капитала субјекта пренето је на запослене без накнаде. Предмет уговора је био друштвени капитал чија се вредност оцењује на износ од 368.446.000,00 динара, а да је од стране купца купљен по цени од 280.000,00 динара, који је купац био у обавези да исплати у 6 једнаких годишњих рата. Одредбом члана 5.3. овог Уговора, одређене су обавезе купца, између осталог, под тачком 5.3.3. да купац неће продати, пренети или на други начин отуђити било који од основних средстава субјекта, у једној или више трансакција годишње, у износу већем од 10 % од укупне вредности основних средстава субјекта, приказан у последњем билансу стања, а највише до 30 % укупно, све до исплате купопродајне цене у целости. Према одредби тачке 7. прописано је да непоштовање ове уговорне одредбе (под тачком 5.3.3.) повлачи за последицу раскид уговора по сили закона због неиспуњења, а према писменом обавештењу агенције.

Из списка даље произлази да је између туженог, као купца, ББ као јемца и Агенције за приватизацију, закључен Анекс II Уговора о продаји друштвеног капитала, и то дана 13.05.2009. године, којим је тужени означен као купац и уписан као представник конзорцијума, те у том смислу и промењен основни уговор.

Решењем Привредног суда у Новом Саду Ст 93/12 од 28.06.2012. године отворен је стечајни поступак над тужиоцем, услед трајније неспособности плаћања.

У поступку стечаја над тужиоцем, туженом су делимично призната новчана потраживања за износ од 59.627.307,01 динар, а оспорена за износ од 71.741.512,67 динара, и то уз напомену да су призната сва потраживања по основу Уговора о преузимању дуга и датим позајмицама за које су постојали докази, било у књиговодству стечајног дужника, било да их је доставио поверилац, док је излучни захтев туженог за излучење непокретности прометоване спорним купопродајним уговором, чија се ништавост овим уговором тражи, одбијен. Поступак стечаја због усвајања Плана реорганизације над тужиоцем правноснажно обустављен дана 27.03.2015. године.

Из утврђеног чињеничног стања даље произлази да је тужени, као уступилац, са пријемником ВВ, дана 19.11.2012. године закључио Уговор о уступању потраживања, којим је на пријемника пренео сва потраживања према тужиоцу, на основу спорног Уговора о купопродаји, на основу кога се ВВ у стечајном поступку и легитимисао, као стечајни поверилац. Из утврђеног чињеничног стања произлази, да тужени никад није ушао у посед непокретности које су прометоване уговором чија се ништавост тражи.

Министарство привреде Републике Србије, дописом од 29.07.2020. године, обавестило је да је књиговодствена вредност имовине која је била предмет располагања Уговора о продаји од 16.10.2009. године, према билансу стања и успеха субјекта приватизације на дан 31.12.2008. године износила 24.942.476,02 динара, а да је вредност позиције некретнине, постројење, опрема и биолошка средства, износила 297.644.000,00 динара, те да је према наведеном учешће вредности имовине која је била предмет располагања укупне вредности основних средстава на дан 31.12.2008. године, износила 8,38 %. Из наведеног дописа даље произилази да је Агенција, Одлуком од 10.02.2010. године, одбила захтев купца за добијање сагласности за продају основних средстава, обзиром да у поступку контроле купац није доставио доказе да је субјект приватизације и корисник позајмица, а које поменути уговором се тврди да су уплаћене.

Првостепени суд је утврдио да имовина која је предмет располагања по спорном уговору није прелазила 10 % од књиговодствене вредности основних средстава субјекта приватизације, тако да за закључење уговора није требала сагласност Агенције, па при чињеници да није била спорна купопродајна цена, већ исплата купопродајне цене, неприбављање сагласности Агенције за закључење уговора, како то закључује првостепени суд, није водило ништавости уговора, јер тада важећи Закон о приватизацији такву санкцију није ни прописивао.

Првостепени суд даље закључује да тужилац у току поступка није доказао да је тужени коришћењем свог управљачког положаја, приликом закључења уговора и коришћења лоше финансијске ситуације, закључењем поменутог уговора поступао супротно одредби тада члана 442. Закона о привредним друштвима, („Службени гласник РС“ бр. 125/04), као и да није тужилац доказао да је спорни уговор зеленашки уговор. Првостепени суд такође закључује да евентуално неплаћање купопродајне цене није разлог за ништавост уговора. На основу свега наведеног првостепени суд је одбио захтев тужиоца као неоснован.

Другостепени суд је закључио да је одлука донета на основу потпуног и правилно чињеничног стања и правилном применом материјалног права, па је на основу одредбе члана 390. Закона о парничном поступку, првостепену одлуку потврдио.

Врховни касациони суд налази да се овакав закључак нижестепених судова не може прихватити.

Тужилац тражи да се утврди ништавост Уговора о купопродаји од 16.09.2009 године, позивајући се на одредбе члана 47, 51, 52. и 53. Закона о облигационим односима.

У члану 2. спорног уговора, констатује се да је купац (у спору тужени) купопродајну цену исплатио путем готовинских новчаних позајмица у целости. Ревидент сматра да се оваквим уговарањем купопродаје непокретности и констатацијом да је плаћена цена путем позајмица, ствара други правни однос који анулира каузу купопродајног уговора и такав посао чини ништавим.

Из списка предмета произлази да је у време закључења спорног уговора, тужени био већински власник капитала тужиоца са процентом од 70%. Ревидент наводи да је тужилац у време закључења спорног уговора, био у блокади рачуна, што је довело даље, до стечајног поступка у ком поступку тужени не подноси компезациону пријаву већ излучни захтев који му је одбијен и пријаву новчаног потраживања које му је делимично признато.

Када се сагледају све ове чињенице, према оцени ревизијског суда, основано ревидент поставља питање и каузе спорног уговора и питање да ли су радње туженог, конкретно, куповина тужиоцевих непокретности у време када се тужилац налази у блокади, када тужени не плаћа тужиоцу – продавцу купопродајну цену, већ уговорену цену компезује са позајмицама, да ли су такве радње противправне, и чини ли све то тај уговор ништавим.

Ревизијски суд је мишљења да се конкретној ситуацији, спорни однос- да ли је уговор ништав или није, мора расправити не само применом одредби Закона о привредним друштвима и Закона о приватизацији, како су то учинили нижестепени судови, већ се морају имати у виду пре свега одредбе члана 51, 52. и 53. Закона о облигационим односима, које прописују основ и побуде за закључење уговора као и чланови 12, 13, 15. и 16. истог закона.

Тужени је као контролни члан друштва у време када је друштво било у блокади, како произлази из списка, купио непокретности али купопродајну цену није уплатио на рачун друштва продавца, како би се постигла ликвидност друштва, већ је купопродајну цену компезовао са потраживањем по основу позајмица. Из списка предмета произлази да се туженом у стечајном поступку признаје потраживање управо по основу уговора о преузимању дуга и датим позајмицама а оспорава излучни захтев. У овој ситуацији се основано поставља питање, да ли је тужени користећи свој положај већинског власника и користећи зависност тужиоца прибаво имовину друштва, да би како се то у ревизији тврди, изиграо права трећих лица-поверилаца у редоследу намирања а с друге стране поставља се питање да ли је тужени уопште имао намеру да плати купопродајну цену с

обзиром да је поднео пријаву потраживања управо по основу позајмица и да ли су у оквиру тог потраживања и позајмице којима је требало путем компезације платити купопродајну цену.

Када се ради о потраживању туженог по основу позајмица које је дао друштву чији је оснивач (у спору тужиоцу) треба имати у виду и ситуацију да ли се уопште могло потраживање туженог по основу позајмица пребијати са купопродајном ценом кад је друштво неликвидно а поготову ако тужени као већински оснивач није у целини извршио уплату основачког улога. На сва ова спорна питања нижестепени судови нису одговорили, тачније нису се тиме ни бавили.

Како нижестепени судови нису сагледали спорни однос у целини нити ценили све разлоге ништавости на основу којих се тужба заснива, већ погрешном применом материјалног права су пропустили да утврде све релевантне чињенице на основу којих се може донети правилна одлука, Врховни касациони суд, на основу процесних овлашћења из члана 416. Закона о парничном поступку, мора побијане одлуке укинути и предмет вратити првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду све наведене примедбе ревизијског суда, па ће утврдити релевантне чињенице на основу којих се може донети одлука о томе да ли је предметни уговор заиста купопродаја или има други основ или побуду и какву и да ли се ради о ништавом правном послу у коме је искључена могућност конвалидације.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић